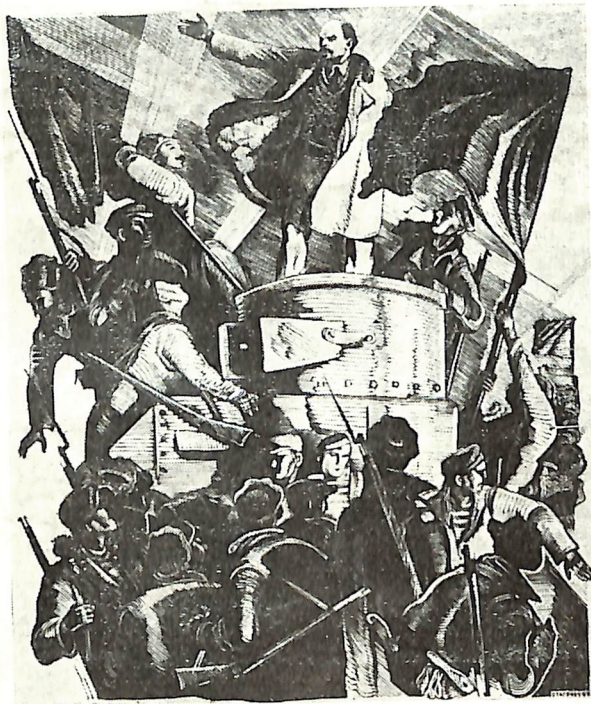

32 [V-4/36] (064)

31 JAN 2018

ՀԱՅԿ. ԽՍՀ ԺՈՂԿՈՄԽՈՐԶԻՆ ԿԻՑ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ
 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԻԼՅԻՉ ԼԵՆԻՆԻ

ՄԱՀՎԱՆ 15-ԱՄԹԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱՅ
 ԴՐԱՖԻԿԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ

ԿԱՏԱԼՈԳ

ЗАМЕЧЕННЫЕ ОПЕЧАТКИ.

Страница	Строка		НАПЕЧАТАНО	ДОЛЖНО БЫТЬ
	Сверху	Снизу		
2	2-3		выжигание по	гравюра на дереве
3	2		дереву	революция"
		4	„Старая Венеция“	„Старый Венец“
	12		пропаганд	пропаганду
		2-3	пр гулке	прогулке

31 JAN 2018

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ИСКУССТВ ПРИ СОВНАРКОМЕ АРМЯНСКОЙ ССР.
ГОС. МУЗЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНЫХ ИСКУССТВ.

КАТАЛОГ

ГРАФИЧЕСКОЙ ВЫСТАВКИ ПОСВЯЩЕННОЙ
15-летию смерти

ВЛАДИМИРА ИЛЬИЧА
ЛЕНИНА

ЕРЕВАН — 1939

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Ե ՀԻՍՀ ԿԵՐՊՈՐԱԿՆՍԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԻ ՎՈՐՈՇԽԱՄԻ

*Печатается по решению Худжеств.
Совета Гос. Музея Изобр. Искусств
Арм. ССР.*

11-286189/2

Շապիկի վրայի նկարը Ս ս ա ռ ճ ճ ո յ լ ի.

«Լենինը նաև է ասում գրահայտից. 1917 թ.»

Рус. на обложке Староносова:

„Ленин говорит речь с броневика“.

Կասալոզը կազմեց Կերպարվեստի ՊեՏ. Թանգարանի
ավագ գիտ. աշխատակից Յ. Ե. Մարտիկյանը.
Պատասխանատու խմբագիր Գ. Հ. Աղբալյան.

*Каталог составил старший науч. сотрудник
Гос. Музея Изобр. Искусств Е. Мартикян.
Ответ. редактор Г. А. Агбалян.*

Տեխ. խմբագիր Զ. Մարտիկյան
Тех. редактор З. Марухян.
Սրբագրիչ Վ. Յեսայան
Корректор В. Есаян.

Գլավիճի լիպոն՝ Տ. 1656, պատ. № 52, տպում 500.
Упол. главлита Т., 1656 Заказ № 52. Тираж 500

Պետական տպարանի Հրատարակչության սպարան. Յերեվան.
Тип. изд. ГОСУНТА, Ереван.

ԼԵՆԻՆԸ ԳՐԱՖԻԿԱՅՈՒՄ

Պրոլետարիատի հանճարեղ առաջնորդ, Սոցիալ-
լիստական հեղափոխության մեծագույն վարպետ Վլա-
դիմիր Իլյիչ Լենինի մահվան 15-րդ տարեդարձը նշե-
լով, Հայաստանի կերպարվեստի Թանգարանը կազմա-
կերպում է «Լենինը գրաֆիկայում» ցուցահանդեսը,
վորն առաջին նախաձեռնությունն է Հայաստանում:

Ցուցահանդեսի նպատակն է՝ աշխատավորության
նր ծանոթացնել Լենինի կյանքին ու գործունեյու-
թյանը նվիրած՝ խորհրդային գրաֆիկաների լավագույն
ստեղծագործությունների հետ:

Մեծ առաջնորդի հեղափոխական գործունեյու-
թյան, հոյակապ կյանքի ուղին, նրա հանճարեղ ֆի-
զուրան հանդիսացել է խորհրդային գրաֆիկայի թե-
մատիկայի համար վերպես անսպառ ներշնչման աղ-
բյուր: Այդ թեմատիկայով խորհրդային գրաֆիկներեց
շատերն արդեն բավական արժեքավոր գործեր տվել
են, ձգտելով ռեալիստորեն կերտել հանճարեղ առաջ-
նորդի վիթխարի կերպարը, մի կերպար, վորը հանդի-
սանում է մարմնացումը մի ամբողջ գոտակարգի լայ-
նածավալ ու անընդգրկելի մտքի, անհողողող կամքի
և հեղափոխական գործունեյության վիթխարի արիու-

թյան: Սոցիալիստական ռեալիզմի առողջ նշանաբանի տակ, անշուշտ, խորհրդային գրաֆիկան վերջին տարիներին ընթացքում վոչ միայն զգալի նվաճումներ և կատարել, այլև փորագրության վորոշ տեսակը՝ փայտագրությունը, հասցրել և յուր զարգացման մինչ այդ չտեսնված աստիճանին: Անշուշտ այդ նվաճումները կատարել և սոցիալիստական ռեալիզմի առողջ զարգացման ուղիով ընթացող մեր կադրերի հիմնական կորիզը, վորը հանդիսանում և ավանգարդը մեր գրաֆիկական արվեստի: խորհրդային գրաֆիկայի համար հարուստ նյութ հանդիսացող հանձարեղ առաջնորդի կյանքը չի կարելի սահմանափակել իհարկե ցուցադրված գործերով. դրանք միայն եպիզոդներ են Լենինի լայնածավալ, հեղափոխական իրադարձություններով հարուստ կյանքից և մի փոքր մասն այն գործերի, վոր տվել են մեր գրաֆիկներն այդ ասպարիզում: Ըստ ձևերի տակ ունեցած նյութերի, ցուցահանդեսը բաժանված և հետևյալ մասերի՝ 1) Լենինը մինչև 1917 թիվը, 2) Լենինը 1917 թվին, 3) Լենինը 1917-1924 թվերին, 4) 1924 թվի հունվարի 21-ը, 5) Առանց Լենինի լենինյան ուղիով:

1870-80-ական թվականներն են. Լենինի մանկության ու պատանեկության տարիները. ահա այն վայրերը, վորտեղ Լենինն անց և կացրել յուր այդ տարիները: Նկարիչ Արխանգելսկին գունավոր վրձնագրության միջոցով աշխատել և գեղարվեստորեն պատկերել Լենինի ծննդավայրը (№ 6), տունը, վորում ապրել և Լենինը (№ 7), գիմնազիան, վորում սովորել և Լենինը (№ 8), և մի շարք պատմական նշանակություն ունեցող վայրեր, վորոնց հետ սերտորեն կապված և

յեղել մեծ առաջնորդի մանկությունը: Ահա և ինքը— Լենինը մանուկ հասակում (№ 2), և մասնավորապես գիմնազիայում սովորած տարիներին (№ 4), համակրանք ներշնչող, գիտուն, խելացի արտահայտությամբ, խոհուն, համեստ և վերին աստիճանի քնքույշ հայացքով. այդպիսին և յեղել պրոլետարիատի ապագա հանձարը պատանեկական տարիներին, վերջացելով գիմնադիան համատարած գերազանց դասատուականերով:

1887 թիվն և, Լենինի հեղափոխական գործունեությունից սկիզբը: Իրենց գաղաթնական հասած ցարական բռնապետության ամբողջ գաժանությունները խորը ներգործություն էին թողել տղավորվող Լենինի հոգու վրա: Ընդունվելով Կադանի համալսարանի Իրավաբանական ֆակուլտետում սովորելու, անմիջապես հարում և տեղի ուսանողական շարժմանը, յեղելով ունենում ուսանողական հավաքույթում (№ 14) և, վորպես ակտիվ մասնակից, ձերբակալվում ու արգելվում Կոկուշկինո գյուղը: Ինչպիսի ուշադրությամբ են լսում ուսանողներն իրենց ընկերոջը. շատերի համար ասեք նոր և հասկանալի դառնում ճշմարտությունը. վրձանք սթափվելով Լենինի խոսքերից, համերաշխության զգացումով են համակված. առեղիտորիան ներշնչված և 17-ամյա պատանու յեղելով:

Աքսորը Լենինի հեղափոխական գործունեությունը մազաչափ չթուլացրեց: Աքսորում ուսումնասիրելով Մարքսի անմահ «Կապիտալ»-ը, Լենինը մշտնում և մարքսիստական անլիզալ խմբակներից մեկը և սկսում յուր ընդհատակյա գործունեությունը: «1895 թվին Լենինը Պետերբուրգում բոլոր մարքսիստական բանվորական խմբակները (գրանց թիվն ար-

դեն մոտ 20 եր) միավորեց վերադես մեկ «Բանվոր դասակարգի ազատագրութեան պայքարի միութիւն»։ Դրանով նա նախապատրաստեց հեղափոխական մարքսիստական բանվորական կուսակցութեան ստեղծելը»։ (Համկ(բ) Պատմութեան համառոտ դասընթացից)։

Ուշագրավ է այդ շրջանից Ստարոնոսովի «Լենինը պրոպագանդա յե տանում բանվորներին շրջանում» փայտագրութիւնը (№ 16)։ Նկարիչը լավ բմբունելով սյուժետի իմաստը, գործողութիւնը զարգացրել է բանվորի սովորական տան շրջակայութիւնում։ Գիշեր է, լամպի լույսի տակ, թեյի սեղանի շուրջն են հավաքված բանվորները և ուշագիր լսում են Լենինին։ Աքսեսուարի ընտրութիւնը կատարված է գիտակցորեն, վորը գալիս է հատկապես նպատակը ընհատակյա հեղափոխական խմբակի գործունեութեան քողարկմանը։ Ռեալիստորեն են մշակված վոչ միայն մարդիկ իրենց տիպաժային խարակտերիստիկայով, այլև իրենց իրենց նյութական, ֆաիստորային առանձնահատկութիւններով։ Լամպի լույսը լավ է նպաստում լույսի ու մութի կոնտրաստների միջոցով հետաքրքիր եֆֆեկտի համեկում։

Մեծ հետաքրքրութիւն է ներկայացնում իրենից «Լենինը բանտում զբոսնելիս» փայտագրութիւնը (№ 17)։ Ընտրելով բանտի զբոսարանը վորդես գործողութեան ֆոն, նկարիչը դիմել է կոմպոզիցիայի այնպիսի հնարամիտ պրիոմի, վորի միջոցով գիտողի առաջն է բացվում բանտի բակի ընդհանուր պատկերը յուր ամբողջ կառուցվածքի դաժան դրվածքով։ Խիտ, նեղ լուսամտաներով ծածկված մի քանի հարկանի պատի ֆոնի վրա ուրվանկարվում է բանտային

հակիչի սրածայր դմբութով դիտարանը, վորն ալիկի յե շեշտում դաժան խստութիւնը ցարական բանտում։ Լենինը պատկերված է առաջին պլանի վրա, մեկուսարանում զբոսնելիս, դեմքով դեպի գիտողը։ Նրա հայացքը արտահայտում է անընկճելի արիութիւն. նա խրոխտ է ու հոյարա, նա վստահ է ու անհողդողդ։ Կոմպոզիցիայով շատ հաջող են արտահայտված շառաւիղաձև զբոսարանները բանտարկյալների համար։

Բովական ուշագրավ է նաև «Լենինի յեկույթը Պլեխանովի դեմ» (№ 20) նշանավոր պատմական դեպքը։ Դեպի բանվոր դասակարգն ունեցած հավատի բարձր ներշնչվածութեամբ և արամաբանութեան հզորութեան լիակատար վստահութեամբ, Լենինը ձեռք համարձակ ժեստով առդիւորիւային է դիմում, իրեն հատուկ համոզեցուցիչ տոնով, սպառիչ պատասխանով ջախջախելով Պլեխանովի տեսակետները, վորը մոտիկ նստած գլխիկոր լսում է յուր անհաղթելի հակառակորդին։ Գործը հաջող է կոմպոզիցիայի դրվածքով, մշակման տեխնիկայով, լույսի ու ստվերների բաշխման հմուտ դասավորութեամբ ու մասնավորապես խնդրի սեալ լուծմամբ։

Վոստիկանութեան հետապնդումից խուսափելու համար, Լենինը, Կրուպսկայայի հետ մեկտեղ, առժամանակ ստիպված էր թաղնվելու Շվեյցարիայում։ Նկարիչ Ստարոնոսովը, վորը Լենինին նվիրած յուր բազմաթիւ փորագրութիւններով ամենաբեղմնավոր նկարիչներից մեկն է, ունի տված է այդ մոմենտը։ Կարողանալով հանդես գալ յուր տաղանդի լայն դիպապոզնով, նկարիչն այս գործում հանդես է բերել փայտագրութեան տեխնիկայի մի շարք հմուտ պրիոմներ, սեալխստորեն

արտահայտելով թեմատիկան: Պորտրետային նմանութ-
յան միանգամայն հաջող արտահայտությամբ են ընդ-
գրծված Լենինը և Կրուպսկայան շվեյցարական պոետի-
կական շքեղ բնության Փոնի վրա (№ 22): Գեղատեսիլ
լեռներն ասես հեռվում պար են բռնել, իսկ ձորերում
ջուրն է հոսում վճիռ ու սառնորակ: Տուրիստական
զդեհոտներով, բարձր ժայռի բարձունքին կանգնած,
ներքև են դիտում Լենինը և Կրուպսկայան, հիանալով
բնության դյուլթիչ տեսարանով, կարոտելով ծնողա-
վայրին, վորից ստիպված հեռու ելին ապրում իրենք:
Ռեալիստորեն մշակելով բնությունը, նկարիչը կարո-
ղացել է տարբեր շարիքով կաշով պահպանել մակերես-
ների ընդհանրությունը և արտահայտել լեռնոտ ու
բուսականությամբ հարուստ այդ բնության հեռա-
նկարչական գեղեցիկ պատկերը՝ ֆակտուրային դանա-
զանակերպությամբ:

1917 թիֆլիս. հեղափոխական բռնկումներով ելիք-
արականացած միջոցառում արագ կերպով զարգա-
նում ելին գեղքերը: Ժամանակավոր կառավարություն-
ը կանխազգալով գալիք հեղափոխական վորոտի ա-
հարկու հետեանքը, հրաման է տալիս ձերբակալելու
ընկ. Լենինին: Չընդունելով շտրեյկերիսերներ Կամենսկի
ու Ջինովյեվի անձնատուր լինելու առաջարկը, Լենինը
հեռանում է Պետրոգրադից, թաղնվելով Ռադիլով կա-
յարանի մոտ խոտից շինված շալաշում (№ 29), վորտեղ
յուր հուշակալից «Պետություն և հեղափոխություն»
աշխատությունն է գրում և միաժամանակ կապ պա-
հպանում Կենտկոմի հետ ու ղեկավարում աշխատանքը:
Պատկերը հուղիչ է. մարդկության մեծագույն հան-

ձարը, նստած շալաշի առաջին, անընկճելի համառու-
թյամբ գրում է: Ինչ հեռու, կրակի վրա ձաշի կաթ-
սան է կախված, մոտիկ հին թիթեղյա թեյամանն է
ընկած, իսկ կողքին, ծառի բնի մեջ է խփված կացի-
նը. այս բոլորը լրացուցիչ գաղափար են տալիս շա-
լաշում ապրող համեստ բնակչի կենցաղային պայման-
ների մասին: Բովանդակությունը պարզ է արտահայտ-
ված: Նկարիչը հաջողությամբ ընդգծել է գլխավորը,
շեշտը դնելով կոմպոզիցիոն կենտրոնի վրա, ռեալիս-
տորեն մշակել ֆակտուրային առանձնահատկություն-
ները, ցուցաբերելով մեծ վարպետություն, յուրա-
քանչյուր դեպքում վորոնելով նոր միջոցներ: Շալա-
շում մնալու վտանգը ստատկանում էր, անհրաժեշտ եր
Լենինին մեկնել Ֆինլանդիա, և ահա ծաղված կերպով,
շոգեքարշի վրա, հնոցպանի դերում Լենինը Ֆինլան-
դիա յե մեկնում (№ 30), այնտեղից գլխավորելու հե-
ղափոխական շարժումը:

1917 թվի հեղափոխության նախորդային է. յեր-
կար բաժանումից հետո՝ Ֆինլանդական կայարանի
մոտ տեղի յե ունենում բանվորների և զինվորների
հանդիպումն իրենց սիրելի առաջնորդին, վորը Կենտ-
կոմի վորոշմամբ Պետրոգրադ եր ժամանել, հեղափո-
խական մասսաների ապստամբության գլուխն անցնե-
լու և անմիջապես մոտիկից ղեկավարելու: Մասսաների
անխորտակելի ուժի նկատմամբ ունեցած հավատը
բուռն վորդևորությամբ ներշնչում է առաջնորդին՝
զրահատարի վրայից մի կրակոտ կոչով մասսաներին
կռվի կոչելու և ժամանակավոր կառավարությունը
տալալելու (№ 31): Դեպի առաջ թեքված մարմինը,
կոչ անող ձեռքի ղինամիկ շարժումը, քամուց փողփո-

դացող պլաշչի փեշը ուժեղացնում են մարտի կոչող
Լենինի ներշնչող ազդեցությունը, մեծ խանդավառու-
թյամբ համակելով մասսաներին: Զրահապատի շուրջը
հավաքված զինվորներն իրենց խոր համակրանքն են
ցույց տալիս Լենինին, վեր բարձրացրած զրոշակը
մասսայի հեղափոխական տրամադրությունն և շեշ-
տում. զրահապատը մի ամուր հենարան և Լենինի
վորանքի տակին:

Հետաքրքիր պատկեր և ներկայացնում «Զմեռա-
յին պալատի դրավումը 1917 թվին» (№ 34): Ուղիղ
12 տարի դրանից առաջ, յերբ անգին ժողովուրդն այդ
նույն հրապարակն էր մտնում ցարին ուղղված պետի-
ցիայով, միամիտ կերպով հավատ ընծայելով ցարի
«բարեհոգությանը», արժանացավ գնդակներին: Այժմ
արդեն, այդ նույն ժողովուրդը, կազմակերպված Կո-
մունիստական կուսակցության շուրջը, գիտակցության
բարձր հասկացողությամբ, հաղթանակի կարմիր դրո-
շը ձեռքին, գեպի նույն պալատն և արշավում միա-
պետական դահի հիմքերն առ միշտ խորտակելու և
ժամանակավոր կառավարությանը տապալելու: Վիթ-
խարի կամարի տակով գեպի պալատն են արշավում
կարմիր գվարդիականները. հեռանկարչորեն, թեթև
կոնտուրներով, կամարի բացվածքով տրված և Զմեռա-
յին պալատը—միապետության այդ շքեղ ռեզիդեն-
ցիան, վորի տերերն իրենց վերջին բոպեններն եյին
ապրում:

Հաղթությունը պատկված և: «Ամբողջ իշխանու-
թյունը խորհուրդներին» լողունդի տակ, խորհուրդնե-
րի համագումարում հանդես և գալիս պրոլետարիատի
պայքարի ու հաղթանակի վողեշնչողը—Լենինը (№ 35):

Մութ դանգվածով ուղևորվում և Լենինի ֆիգուրան
լուսավորված շքեղ դահլիճի սյունաղարդ ֆոնի վրա:
Առաջնորդի կոչին արձագանգող մասսաների ուռա
կանչից ասես թնգում և վողջ դահլիճը, վորտեղ պրո-
լետարիատի հաղթանակի ու ցնծության տոնն և տոն-
վում:

1918-1920 թ. թ.: խորհրդային իշխանությունը
լիկվիդացիայի յի յենթարկում հակահեղափոխական
ուժերին և ինտերվենտներին: Ահա այն մոմենտը, յերբ
պրոլետարիատի մեծ առաջնորդները՝ Լենինը և Մտա-
լինը, քարտեղի առաջին կանգնած, Դենիկինի ջախ-
ջախման ծրագիրն են մշակում (№ 56): Մտալինը բա-
ցատրում և, Լենինն իրեն հատուկ լրջությամբ ուշի
ուշով լսում: Տեխնիկական պրիոմները լաիոնական
պարզությամբ ոժանդակության են գալիս՝ առավելա-
պես ընդգծելու գործի իդեյական կողմը, ախեսուարը
նպատուում և կոմպրոցիցիայի կառույցմանը. ֆակտու-
բային մշակումը պահպանում և իրերի ռեալ հատկու-
թյունը:

Հակահեղափոխական ուժերի ջախջախումից հե-
տո խորհրդային իշխանության առջև բացվում են խա-
ղաղ շինարարության լայն հեռանկարչական ուղիներ:
Ընկ. Լենինին տեսնում ենք Կոմիտեների Յ-րդ
Կոնգրեսում (№ 52), Սմոլնիում գյուղացիների պատ-
գամավորներին ընդունելիս (№ 53), Գորկայում ընկ.
Մտալինի հետ և այլն:

Ընդհատակյա գործունեյությունը, բանտը, աք-
սորը, նրա կյանքի գեմ մահափորձը, այս բոլորը տա-
րիների ընթացքում քայքայել եյին Լենինի առողջու-
թյունը: Նա դեռ հիվանդ և, նրա մոտ և նրա ամենա-

հավատարիմ, ամենատաղանդավոր, ամենասիրելի աշակերտը, վորն ամենից ավելի յե հաղորդակից նրա մտքերին, վորն ամենից ավելի յե մտահոգված նրա առողջությամբ: Դա ընկ. Ստալինն է—Լենինի հեղափոխական մարտական անբաժանելի ղեկակիցը (№ 54): Ծառերի հովաշուք ստվերի տակ, տերևների սաղարթախիտ հյուսվածքներով շրջապատված պատշգամբում նստած է հիվանդութունից նոր վեր կացած ընկ. Լենինը և զրուցում է ընկ. Ստալինի հետ, տեղեկություններ ստանալով աշխատանքից և նոր ղեկիկ-տիկներ տալով:

1924 թվի հունվարն է. Լենինի հիվանդությունը բարդանում է. միլիոնավոր մտքեր ուղղված են դեպի Գորկա, սպասելով առաջնորդի առողջացման լուրին. սակայն ի դուր: 1924 թվի հունվարի 21-ին առ միշտ դադարեց գործելուց մեր դարի ամենահանճարեղ մարդու սիրտը, մի սիրտ, վորը մինչև բաբախելու վերջին րոպեն նվիրված էր աշխատավոր մարդկության ազատագրման պայքարին: Միությունների Տան սյունադարդ, լուսավոր դահլիճում, պսակներով շրջապատված պատվանդանի վրա դրված է Լենինի դագաղը (№ 65), վորի կողքով զլխիկոր անցնում են միլիոններ, անհուն կսկիծը սրտերում, վշտի մրմունջը շրթերին, վորոնց դեռ յերեկ նա յեր վոգեշնչում ու պայքարի կոչում: Նկարչին հաջողվել է դունավոր փայտազրու-թյամբ պահպանել սգո մեծ հանդիսավորությունը:

Լենինի թաղումը Կարմիր հրապարակում (№ 66). հուզմունքը պատել է ամենքին. լուռ հանդիսավորությամբ թաղման սրոցեսն է կատարվում. վիշտը ծանր է. անհուն վշտով համակված ժողովուրդն է սգում:

11-2861894

Մոսկվայում, Կարմիր հրապարակում, Կրեմլի առաջնաձև հինավուրց պարսպի առաջին կանգնած է մարմարյա մի մոնումենտալ չքնաղ հուշարձան (№ 67), ճակատին հինգ կարմիր տառեր—Լենին. այդտեղ է հանդչում աշխատավոր մարդկության ամենամեծ հանճարը—Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը: Նկարչի նպատակն է յեղել առաջին պլանի վրա պարզությամբ ընդգծել այդ վեհ հուշարձանը, հեռվում, ֆոնի վրա ցույց տալով դեպի յերկինք սլացող Կրեմլի բարձրագույն կատարը, վորպես հեռվում արձագանգող կոմպոզիցիոն լրացուցիչ ակիորդ:

Չկա այլևս Լենինը, բայց նրա գործն անմահ է: Հանճարեղ առաջնորդի հանճարեղ աշակերտը—Ընկեր Ստալինը, յերգվելով հավատարիմ մնալ մեծ ուսուցչի մեծ գործին, առանց շեղվելու, անհողողդ, պողպատե հզոր կամքով յերկրից հազթանակից հաղթանակ է տանում: Ստալինյան 5-ամյակների ընթացքում ստեղծվել են սոցիալիստական ինդուստրիայի գիգանտներ (№ 95), չտեսնված տեսլերով աճել է գյուղատնտեսությունը, յեղակի հզորության է հասել յերկրի պաշտպանունակությունը և ծաղկման բարձր վերելքի հասել կուլտուրան: Այն ժամանակ, յերբ կապիտալիստական յերկրներում, տնտեսական ծանր կրիզիսի հետ մեկտեղ, կուլտուրան ու արվեստը դեպի անկում են գնում, յերբ զրաֆիկան զբաղված է անիմատ, ֆորմալիստական պրիմիտիվով ծառայություն մատուցելով դադափարապես մնանկացած բուրժուազիային, այդ իսկ ժամանակամիջոցում, սոցիալիստական թեմատիկայով հագեցած խորհրդային զրաֆիկան նորանոր նվաճումներ է ձեռք բերում սոցիալիստական բու-

վանդակությանն արժանի գեղարվեստական ձևի աս-
պարիզում: Այդ բանին վորպես փայլուն ապացույց
ծառայում են երկա ցուցահանդեսը, վորտեղ, քանակով
թեպետ քիչ, սակայն գաղափարապես հագեցված ուսու-
լիստական գործերը պատկերացնում են պրոլետարիա-
տի կազմակերպման, պայքարի ու հաղթանակի փա-
ռապանծ ուղին, հաղթանակ, վորի իրագործման հա-
մար իր կյանքը չի խնայել մեծագույն հանճարը—վյա-
դիմիք Իլլիչ Լենինը:

Յե. ՄԱՐՏԻԿՅԱՆ.

Կ Ա Տ Ա Լ Ո Ք

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆԸ ՄԻՆՁԵՎ 1917 թիվը.

1. Պ. Շիլլինգովսկի. — *Կարլ Մարքսի պորտրեն.*
 $28 \times 18,5$, վառագործություն.
2. Ն. Պավլով. — Վ. Ի. Լենինը մանուկ հասակում.
 24×18 , վառագործություն.
3. Կ. Կլեմենսկի. — Վլադիմիր Իլյիչը բաց և
թողնում թռչուններ. Սիմբիրսկ.
 32×43 , վառագործություն.
4. Ն. Պավլով. — Վ. Ի. Լենինը գիմնադիստ.
 $24,5 \times 18$, վառագործություն.
5. Կ. Կլեմենսկի. — Վ. Ի. Լենինի առաջին ար-
տիկական գործը 1887 թվին.
 31×43 , վառագործություն.
6. Դ. Ախանգեյսկի. — Տունը, Սիմբիրսկում, վերանոր-
ոգվել է Վ. Ի. Լենինը.
 $18 \times 24,5$, գունավոր վառագործություն.
7. Դ. Ախանգեյսկի. — Տունը, վերանորոգվել է Վ. Ի.
Լենինը.
 $18 \times 24,5$, գունավոր վառագործություն.
8. Դ. Ախանգեյսկի. — Գիմնազիան, վերանորոգվել է
Վ. Ի. Լենինը.
 $18 \times 24,5$, գունավոր վառագործություն.
9. Դ. Ախանգեյսկի. — Վայրենի գեղի Սվյատա գետը.
 $18 \times 24,5$, գունավոր վառագործություն.

10. Դ. Արխանգելսկի.— Հին Վենեց.
18×25,5, գունավոր վիմագրություն.
11. Դ. Արխանգելսկի.— 70-ական թվականները.
18×24,5, գունավոր վիմագրություն.
12. Պ. Ի. Լվով.— Սենյակը, վորում ապրել է Լենինը.
1894 թիվ, Պետերբուրգ, Կադաշիյ պր.
27×36, վիմագրություն.
13. Պ. Ի. Լվով.— Տունը, վորում ապրել է Վ. Ի. Լենինը.
1894 թ. Պետերբուրգ, Կադաշիյ պր.
27×36, վիմագրություն.
14. Բ. Կոթիմ.— Վ. Ի. Լենինը Կադանի համալսարանում
ուսանողական հավաքություն 1887 թ.
27×36, վիմագրություն.
15. Դ. Ա. Տուգանով.— Լենինն ընդհատակում, 1895 թ.
27×21,5, փայտագրություն.
16. Պ. Ասարնսով.— Լենինը պրոպագանդա յետա-
նում բանվորների շրջանում, 1895 թիվ.
18×14,5, փայտագրություն.
17. Պ. Ասարնսով.— Լենինը բանտում զբոսնելիս.
1896 թիվ.
18,5×14, փայտագրություն.
18. Պ. Ասարնսով.— Լենինի յեղույթը Պետերբուրգում,
Պանինի անվան Ժող. տանը, 1905 թիվ.
18,5×14, փայտագրություն.
19. Ն. Պավլով.— Վ. Ի. Լենինը ՌՍԴԲԿ Ստոկհոլմյան
4-րդ համագումարում.
27×36, վիմագրություն.
20. Պ. Ասարնսով.— Լենինի յեղույթը Պլեխանովի
դեմ.
18,5×15, փայտագրություն.

21. Ար. Կոչոյան.— Ի. Վ. Ստալինի պորտրեն, 1905
թիվ.
13,5×9,5, փայտագրություն.
22. Պ. Ասարնսով.— Լենինը և Կրուպսկայան
Շվեյցարիայում զբոսնելիս.
18,5×14,5, փայտագրություն.
23. Պ. Ասարնսով.— Մոսկվայի բարիկադներում.
18,5×15, փայտագրություն.

Վ. Ի. Լենինի 1917 թվին.
24. Ն. Ի. Պիսկարով.— Վ. Ի. Լենինը և Կարլ
Մարքսը.
25×21,5, փայտագրություն.
25. Ի. Ն. Պավլով.— Վ. Ի. Լենինը.
17,5×17, փայտագրություն.
26. Ի. Ն. Պավլով.— Վ. Ի. Լենին.
32×22,5, փայտագրություն.
27. Ա. Ղարիբյան.— Վ. Ի. Լենինի պորտրեն.
15×20, ոֆորտ.
28. Ն. Պավլով.— Վ. Ի. Լենինը և Ի. Վ. Ստալինը
բանվորների և զինվորների խորհուրդների
առաջին համագումարում.
64×82, վիմագրություն.
29. Պ. Ասարնսով.— Լենինը շալաշում, 1917 թիվ.
19×15, փայտագրություն.
30. Պ. Ասարնսով.— Լենինը շոգեքարշի վրա 1917
թիվ.
18×15, փայտագրություն.
31. Պ. Ասարնսով.— Լենինը ճառ և ասում զբահա-
պատից, 1917 թիվ.
19×13, փայտագրություն.

32. Պ. Ասարնուսով.— Զինվորները խրամատներում
կարգում են բոլշևիկյան թերթեր, 1917 թ.
19×14, փայտագրություն.
33. Պ. Ասարնուսով.— Լենինը ֆինլանդական յերկա-
թուղու վագոնում, 1917 թիվ.
18×14, փայտագրություն.
34. Պ. Ասարնուսով.— Ջմեռային պալատի դրավումը.
19,5×19, փայտագրություն.
35. Պ. Ասարնուսով.— Լենինը խորհուրդների համա-
գումարում, 1917 թիվ.
18×14, փայտագրություն.
36. Պ. Ասարնուսով.— Լենինը ճառ և ասում ցուցա-
բարներին, 1917 թիվ.
18,5×14, փայտագրություն.
37. Ս. Բ. Յուզովին.— Պետրոգրադի պաշտպանություն-
նը, 1918 թիվ.
20,5×12,5, փայտագրություն.
38. Ն. Վ. Ալեքսեյեվ.— Հոկտեմբեր, 1917 թիվ.
21×14,5, փայտագրություն.
39. Ֆավորսկի.— 1917 թիվը.
21×29, փայտագրություն
40. Ի. Նիվինսկի.— Կրեմլ.
23,5×26, ոֆորտ.
41. Կարպով.— Մ. Վ. Ֆրունզեյի պորտրեն.
46×37, վիմագրություն.
- Վ. Ի. Լենինի 1917—1924 թվերին.
42. Պ. Շիլինգովսկի.— Լենինի պորտրեն.
84,5×64,5, ոֆորտ.
43. Ա. Ղարիբյան.— Լենին.

44. Ի. Կորոս.— Լենինի պորտրեն.
20×14, գունավոր վիմագրություն.
45. Գ. Վերեյսկի.— Լենինի պորտրեն.
46×36, վիմագրություն.
46. Լ. Ուսյանցիկով.— Վ. Ի. Լենինի պորտրեն.
47×35, ոֆորտ.
47. Գ. Վերեյսկի.— Վ. Ի. Լենինը և Ա. Մ. Գորկին
Կոմինտերնի 2-րդ կոնգրեսում, 1920 թիվ.
35×27, վիմագրություն.
48. Գ. Վերեյսկի.— Վ. Ի. Լենինը Կոմինտերնի 2-րդ
կոնգրեսում, 1920 թիվ.
35×27, վիմագրություն.
49. Ն. Պավլով.— Լենինի յելույթը ֆաբրավկոմների
համառուսական առաջին կոնֆերանսում,
1917 թիվ.
36×27, վիմագրություն.
50. Ն. Պավլով.— Լենինի կաբլինսկում, Կրեմլ.
27×36, վիմագրություն.
51. Ն. Պավլով.— Վ. Ի. Լենինը, Ի. Վ. Ստալինը
և Լ. Մ. Կապանովը զինվորական կազ-
մակերպությունների համառուսական առա-
ջին կոնֆերանսի պատգամավորների հետ:
1917 թ.
27×36, վիմագրություն.
52. Պ. Ասարնուսով.— Վ. Ի. Լենինը Կոմինտերնի 3-րդ
կոնգրեսում, 1921 թիվ.
18×14 փայտագրություն.
53. Պ. Ասարնուսով.— Լենինն ընդունում և գլուղա-
ցիների պատգամավորներին Սմոլնիում.
18×15, փայտագրություն.

54. Պ. Ասարնոսով.—*Լենինը և Ստալինը Գորկա-
յում, 1922 թիվ.
19×14, փայտագրություն.*
55. Պ. Ասարնոսով.—*Լենինը ճառ և առում լեհական
ճակատը մեկնող Կարմիր բանակայիններին
1920 թիվ.
19×14, փայտագրություն.*
56. Պ. Ասարնոսով.—*Լենինը և Ստալինը քննար-
կում են Դենիկինի ջախջախման ծրագրերը,
1919 թիվ.
18×14, փայտագրություն.*
57. Պ. Ասարնոսով.—*Սպիտակ գվարդիականների բա-
նակների նահանջը Սիբիրում, 1919 թիվ.
19,5×16, փայտագրություն.*
58. Ս. Մոչալով.—*Ս. Մ. Կիրովը Աստրախանի ֆրոն-
տում.
21,5×14,5, փայտագրություն.*
59. Ուստուլովա-Լեբեդեվա.—*Սմոլնի.
13,5×21, փայտագրություն.*
60. Գ. Վերեյսկի.—*Պետրոգրադ. սենյակը, վերում ապ-
րել և Լենինը 1917 թվին.
27×36, վիմագրություն.*
61. Պ. Ի. Լվով.—*Վ. Ի. Լենինի կաբինետը Կրեմլում.
27×36, վիմագրություն.
1924 ԹՎԻ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 21-Ը.*
62. Ի. Պավլով.—*Վ. Ի. Լենինի դիմակը.
37×26,5, փայտագրություն.*
63. Պ. Ի. Լվով.—*Միությունների տունը, վորտեղ զըր-
ված եր Լենինի դագաղը 1924 թվին.
27×36, վիմագրություն.*

64. Ա. Ի. Կրավչենկո.—*Լենինի դագաղը Միություն-
ների տանը.
22,5×16,8, փայտագրություն.*
65. Ա. Ի. Կրավչենկո.—*Լենինի թաղումը.
50×37,5, փայտագրություն.*
66. Ա. Ի. Կրավչենկո.—*Լենինի թաղումը Կարմիր
հրապարակում.
22,5×17, փայտագրություն.*
67. Ա. Ի. Կրավչենկո.—*Լենինի դամբարանը.
23×17, փայտագրություն.*
68. Ա. Ի. Կրավչենկո.—*Լենինի դամբարանը.
22×27, գունավոր լինոգրավյուրա.*
69. Ս. Բոիմ.—*Վերջին հրաժեշտ Վ. Ի. Լենինին.
47×62, գունավոր վիմագրություն.*
- ԱՌԱՆՑ ԼԵՆԻՆԻ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ՈՒՎԵՌՎ.
70. Յե. Կլեմմ.—*Ի. Վ. Ստալինի պորտրեն.
18,5×13, ոֆորտ.*
71. Լ. Ֆ. Ուլյանովսկի.—*Ս. Մ. Կիրովը տրեբուսի-
մոս.
31×38, ոֆորտ.*
72. Գ. Վերեյսկի.—*Ի. Վ. Ստալինի պորտրեն.
54×35, վիմագրություն.*
73. Գ. Վերեյսկի.—*Վ. Մ. Մոլոտովի պորտրեն.
40×30, վիմագրություն.*
74. Գ. Վերեյսկի.—*Լ. Մ. Կադանովիչի պորտրեն.
40×30, վիմագրություն.*
75. Ս. Բոիմ.—*Ս. Ուլոնիկի ձեյի պորտրեն.
24×19, վիմագրություն.*
76. Գ. Վերեյսկի.—*Մ. Ի. Կալինինի պորտրեն.
32×25, վիմագրություն.*

77. Գ. Վերելակի.— *ԽՍՀ Միության մարշալ Բուդ-
յոն Նու պորաբեն.*
32×25, վիմագրություն.
78. Իգորյաինով.— *Ընկ. Ստալինը և ընկ. Վորոշի-
լովը.*
52×40,5, գունավոր ավտոլիտոգրաֆիա.
79. Իգորյաինով.— *Ի. Վ. Ստալինի պորաբեն.*
54×45, գունավոր ավտոլիտոգրաֆիա.
80. Պ. Վասիլյով.— *Ի. Վ. Ստալին և Կ. Յե. Վորո-
շիլով.*
81. Ա. Ի. Կրավչենկո.— *5-ամյակը 4 տարում.*
19×16, փայտագրություն.
82. Սախնովսկայա.— *Դոնբաս. պողպատի փորձարկումը.*
34×28, փայտագրություն.
83. Սախնովսկայա.— *Դոնբաս. դարբնացի ցեխում.*
33×27, փայտագրություն.
84. Ա. Ղաթիբյան.— *Կառուչուկի ընդհանուր տեսարանը,
Յերևան.*
18×24,5, վիմագրություն.
85. Ա. Ղաթիբյան.— *Բագու. ելեկարոգիծ գեպի Սա-
բունչի.*
31×40, ոֆորտ.
86. Կիրպիչևի.— *Ղեկավարի մենախցիկը.*
31×37,5, գունավոր վիմագրություն.
87. Կիրպիչևի.— *Ինքնաթիռը... թռիչքում.*
32×43, գունավոր վիմագրություն.
88. Կիրպիչևի.— *Հրանոթի իջեցումը. ոգային դեամո.*
40×29, գունավոր վիմագրություն.
89. Կիրպիչևի.— *Ծանր ինքնաթիռը տանկի հետ.*
40×29, գունավոր վիմագրություն.

90. Կիրպիչևի.— *Հիդրո ինքնաթիռները ծովի վրա.*
40×29, գունավոր վիմագրություն.
91. Ռոդիոնով.— *Վայրեջք պարաշյուտներով.*
40×30, գունավոր վիմագրություն.
92. Մոգիլյևսկի.— *Ինքնաթիռների թռիչքը ոգային դո-
բահանդեսում.*
20×40, գունավոր վիմագրություն.
93. Ս. Բոխ.— *Զորահանդես Կարմիր հրապարակում.*
27×40, գունավոր վիմագրություն.
94. Պավլով.— *Զորահանդես Լենինգրադում, տեսարան
ողանավից:*
40×29, գունավոր վիմագրություն.
95. Ա. Ի. Կրավչենկո.— *Դնեպրոստրոյ.*
29×26, փայտագրություն.
96. Կուզնովսկի.— *Ինդուստրիալ ինստիտուտի հալոցի
մոտ.*
26×18, փայտագրություն:

ЛЕНИН В ГРАФИКЕ

Отмечая 15-ти ление со дня смерти гениального вождя пролетариата, величайшего мастера социалистической революции Владимира Ильича Ленина, Гос. Изобразительный Музей Армении организует выставку „Ленин в графике“.

В Армении подобная выставка организуется впервые, она ставит своей целью ознакомить широкие массы трудящихся, с лучшими произведениями советской графики, отображающими жизнь и деятельность Ленина.

Жизненный путь, революционная деятельность и гениальный образ великого вождя являются для советских художников и в частности графиков неисчерпаемым источником вдохновения. Многие из советских графиков используя эту тематику дали ряд ценных работ, стремясь реалистически отобразить великий образ гениального вождя, образ, который является воплощением широкой необъятной мысли, неуклонной воли, воплощает в себе мощь и доблесть революционной деятельности целого класса. На основе здорового социалистического реализма советская графика за последние годы до-

билась значительных успехов, до небывалых ступеней развития доведен особый вид гравюры — выжигание по дереву. Безусловно эти успехи достигнуты основным ядром наших художественных кадров, идущих по пути социалистического реализма и являющихся авангардом графического искусства.

Выставленные работы далеко не в полной степени отражают большой и богатой жизни гениального вождя, жизни, которая является богатейшим источником вдохновения для советских художников. На выставке представлены лишь отдельные эпизоды, отдельные моменты революционной деятельности вождя, выставлена лишь сравнительно незначительная часть работ, данных в этой области нашими графиками.

Выставка разделена на следующие отделы:

1. В. И. ЛЕНИН до 1917 г.
2. ЛЕНИН в 1917 г.
3. ЛЕНИН в 1917—1924 г.г.
4. 21 января 1924 г.
5. Без ЛЕНИНА по Ленинскому пути.

1870—1880 годы детства и юношества Ленина.

Гравюры изображают места, где Ленин провел эти годы.

Художник Архангельский в цветных гравюрах изобразил дом в котором родился Ленин (№ 6), дом в котором он жил (№ 7), гимназию, где он учился (№ 8) и ряд имеющих историческое значение местностей, с которыми тесно связано детство великого вождя. Вот портрет Ленина в детстве

(№ 2), в годы пребывания в гимназии (№ 4). Серьезный, вдумчивый мальчик с умным выражением лица и глубоким проникновенным взглядом, таковым был в юношеские годы будущий гений пролетариата.

1887 г. начало революционной деятельности Ленина. Ужасы деспотизма самодержавия, дошедшей до кульминационной точки, оставляет глубокие следы на впечатлительной натуре Ленина. Поступив на Юридический факультет Казанского Университета, Ленин сейчас же примыкает к местному студенческому движению, выступает на студенческой сходке и как активный участник арестовывается и ссылается в деревню Кокушкино.

Гравюра изображает с каким вниманием слушают студенты своего товарища, многие как будто только теперь осознали истину, иные под влиянием слов Ленина проникаются чувством солидарности. Аудитория воодушевлена выступлением 17-ти летнего юноши. Ссылка ни на йоту не ослабила революционную деятельность Ленина. Изучая бессмертный труд Маркса „Капитал“, Ленин вступает в один из марксистских нелегальных кружков и начинает свою подпольную деятельность. В 1895 г. Ленин в Петербурге объединил все марксистские рабочие кружки (число их доходило до 20-ти) в одно целое „Союз борьбы за освобождение рабочего класса“. Этим он подготовил создание революционной марксистской рабочей партии [Краткий курс истории ВКП(б)]. Заслуживает внимания гравюра по дереву Староносова „Ленин

ведет пропаганду среди рабочих" (№ 16). Хорошо освоив смысл сюжета, художник развил действие в обыденной обстановке рабочего жилища. Ночь, вокруг чайного стола, при свете лампы собрались рабочие и внимательно слушают Ленина. Выбор аксессуара произведен сознательно, с целью способствовать маскировке подпольной революционной деятельности кружка. Реалистически показаны не только типы людей, но и предметы, их фактура, свет лампы дает игру света и тени, способствует созданию интересных эффектов.

Большой интерес представляет гравюра по дереву „Ленин на прогулке в тюрьме“ (№ 13). В этой гравюре художник прибег к такому изобретательному приему композиции при котором перед обозревателем открывается общая картина тюремного двора во всем угрюмом, неприглядном виде.

На фоне высокой многоэтажной стены, покрытой многочисленными узкими окошечками очерчена остроконечная сторожевая будка тюремного надзирателя, которая еще более подчеркивает суровый режим царской тюрьмы. Ленин изображен одиноким гуляющим на первом плане. Взгляд его выражает непоколебимое мужество, уверенность, он строг, горд и непреклонен.

Заслуживает также внимания гравюра изображающая замечательный исторический случай „Выступление Ленина против Плеханова“.

Проникнутый высокой верой в рабочий класс, уверенный в могущество логики, Ленин смелым

жестом руки обращается к аудитории и со свойственной ему убедительностью исчерпывающим ответом разбивает доводы Плеханова, который с поникшей головой слушает своего непобедимого противника.

Эта работа удачна своей композицией, техникой обработки, умелым распределением света и теней. Преследуемый полицией Ленин вместе с Крупской вынужден был временно скрываться в Швейцарии. Художник Старонос, посвятивший Ленину целый ряд гравюр, отобразил и этот момент, сумев проявить и показать широкий диапазон своего таланта. В этой работе художник показал ряд интересных технических приемов резьбы по дереву. Удачно схвачено портретное сходство Ленина и Крупской. Фоном картины служит раскошная швейцарская природа (№ 22). Вдали тянутся красивые горы, в ущельях течет прозрачная и студенная река. В туристических костюмах с вершины высокой скалы Ленин и Крупская обозревают даль, любуются очаровательным видом и тоскуя по родине, вынужденно оставленной ими.

1917 г. в атмосфере наэлектризованной революционными порывами, быстрыми темпами развиваются события. Временное правительство, предчувствуя грозные последствия приближающейся революции, издает приказ об аресте Ленина. Отвергнув предложение штрейкбрехеров Каменева и Зиновьева о сдаче, Ленин покидает Петроград. Он скрывается в шалаше близ станции Разлив (№ 29),

где пишет свой знаменитый труд „Государство и революция и одновременно поддерживает связь с Центральным Комитетом, руководит его работами. Картина трогательна. Величайший гений человечества, сидя у шалаша с непреклонным упорством пишет. Недалеко над огнем висит котелок с обедом, ближе валяется старый жестяной чайник, а рядом в стволе дерева торчит топор. Все эти дополнительные элементы дают понятие о бытовых условиях скромного обитателя шалаша.

Художник удачно подчеркнул основное содержание картины, реалистически обработав особенно фактуры, выявляя большое мастерство и в каждом отдельном случае подыскивая новые средства.

Опасность пребывания в шалаше увеличивалась, необходим был переезд Ленина в Финляндию. И вот нелегально, на паровозе, в роли кочегара Ленин направляется в Финляндию (№ 30), чтобы отсюда возглавлять революционное движение. Канун революции 1917 года... После долгой разлуки около Финляндского вокзала происходит встреча рабочих и солдат со своим любимым вождем, который по решению Центрального Комитета прибыл в Петроград возглавить и непосредственно руководить восстанием революционных масс.

Веря в непобедимую мощь рабочего класса, с большим воодушевлением обращается вождь с броневика к массе с пламенным призывом к борьбе и к свержению Временного правительства (№ 31); на-

клоненная вперед фигура, динамическое движение, призывающий жест руки, развевающийся от ветра подол плаща придают гравюре силу и динамичность. Сбравшиеся вокруг броневика солдаты выражают свою глубокую любовь к Ленину. Высоко поднятое знамя подчеркивает революционное настроение масс. Броневик—твердая опора под ногами Ленина.

Интересную картину представляет „Взятие Зимнего дворца в 1917 г.“ (№ 34). Ровно 12 лет тому назад безоружный народ, вступая на эту же самую площадь с петицией к царю, наивно доверяя царскому „благодушию“, встретил пули и расстрел.

Теперь этот же самый народ, организованный вокруг коммунистической партии, с победным красным знаменем в руках направляется к тому же дворцу, чтобы раз навсегда разрушить основы самодержавия и свергнуть Временное правительство. Через громадную арку направляются к дворцу красногвардейцы. В перспективе, в легких контурах, сквозь арку дан Зимний дворец—роскошная резиденция самодержавия, владельцы которой доживали свои последние дни. Победа завершена. Под лозунгом „Вся власть Советам“ на съезде Советов выступает вдохновитель борьбы и побед пролетариата—ЛЕНИН (№ 35).

Ярким силуэтом вырисовывается фигура ЛЕНИНА на освещенном фоне роскошного Колонного зала. От криков ура, звучащих как эхо в ответ на призыв вождя, как будто гремит весь зал, где пролетариат празднует свою победу.

1918—20 г.г. Советская власть ликвидирует контрреволюционные силы и интервентов. Вот момент, когда великие вожди народа — Ленин и Сталин, стоя у карты, разрабатывают план разгрома Деникина (№ 56). Сталин объясняет, Ленин со свойственной ему проницательностью, с напряженным вниманием слушает. Технические приемы с лаконической ясностью приходят на помощь художнику, чтобы подчеркнуть преимущественно идейную сторону. Аксессуары способствуют построению композиции. Фактурная обработка сохраняет реальное качество вещей. После разгрома контрреволюционных сил перед Советской властью открываются широкие перспективы мирного строительства. Мы видим тов. Ленина на третьем конгрессе Коминтерна (№ 52), в Смольном, на приеме крестьянских депутатов (№ 53), в Горках с тов. Сталиным и т. д.

Подпольная работа, тюрьма, ссылка, тяжелая рана нанесенная Ленину при покушении на его жизнь, все это подкосило здоровье Ленина. Он еще болен, около него его самый верный, самый талантливый и любимейший ученик, как никто понимающий своего учителя, который более всех озабочен состоянием его здоровья. Это — тов. Сталин — неотлучный революционный боевой соратник Ленина. (№ 54).

Под тенистой прохладой деревьев, под их переплетенными ветвями, на балконе сидит только что оправившийся от болезни Ленин и беседует с

тов. Сталиным, получая от него сведения и давая новые директивы.

Январь 1924 г. Болезнь Ленина осложняется, мысли миллионов людей направлены к Горкам, ожидая сведений о выздоровлении вождя, но напрасно...

21 января 1924 г. перестало биться сердце гениальнейшего человека нашего века, сердце которое до последней минуты было предано борьбе за освобождение трудящихся. В богато освещенном Колонном зале Дома Союзов, на разукрашенном венками пьедестале поставлен гроб Ленина (№ 65), мимо которого с поникшими головами и безграничной горечью в сердцах проходят миллионы трудящихся, которых еще вчера он воодушевлял и призывал к борьбе.

Художнику удалось посредством цветной гравюры по дереву показать торжественность траура.

Похороны Ленина на Красной площади (№ 66). Волнение охватило всех. С молчаливой торжественностью совершается процесс погребения.

Безграничной скорбью объят народ. В Москве на Красной площади, у старинной зубчатой стены Кремля стоит роскошный монументальный памятник из мрамора (№ 67). Над его сводом мелькает пять букв — ЛЕНИН. Здесь покоится величайший гений трудящегося человечества — Владимир Ильич ЛЕНИН.

Художник задался целью на первом плане изобразить этот монументальный памятник. Подни-

мающиеся в высь высокобашенные вершины Кремля выглядят как завершающий картину композиционный дополнительный аккорд. Нет больше ЛЕНИНА, но его дело бессмертно.

Гениальный ученик гениального учителя—товарищ СТАЛИН, поклявшись оставаться верным великому делу, неуклонно, неотступно со стальной могучей волей ведет страну от победы к победе.

В течении Сталинских пятилеток созданы социалистические индустриальные гиганты (№ 95), невиданными темпами выросло сельское хозяйство, обороноспособность страны достигла исключительной мощи, а культура высшего расцвета. В то время, как в капиталистических странах царят тяжелые кризисы, культура и искусство идут к гибели, когда графика занята бессмысленными формалистическими приемами для обслуживания идейно обонкротившейся буржуазии, в это самое время советская графика насыщенная социалистической тематикой приобрела новые достижения, освоив художественную форму, достойную социалистического содержания.

Блестящим доказательством этого является настоящая выставка, на которой представлены хотя немногочисленные, но идейно насыщенные реалистические работы изображающие славный путь организации пролетариата, путь его борьбы и побед. Ради этой победы не пощадил свою жизнь великий гений—Владимир Ильич ЛЕНИН.

Е. Мартикан.

В. И. ЛЕНИН ДО ОКТЯБРЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ.

1. П. Шиллинговский. — „Портрет К. Маркса“. 28×18,5—гравюра на дереве.
2. Н. Павлов — В. И. Ленин в детстве. 24×18—литогр.
3. К. Клементьева — „Владимир Ильич выпускает птиц“. 32×43—литограф.
4. Н. Павлов — В. И. Ленин, гимназист. 24,5×18—литограф
5. К. Клементьева — Первая ссылка Владимира Ильича. Село Кокушкино 1887 г. 31×43—литограф.
6. Д. Архангельский — Дом в Симбирске, в котором родился В. И. Ленин. 18×24,5 — цвет. литогр.
7. „ „ — Дом, где жил В. И. Ленин. 18×24,5 — цвет. литогр.
8. „ „ — Гимназия, где учился В. И. Ленин. 18×24,5 — цвет. литогр.
9. „ „ — „Спуск к реке Свияге“. 18×24,5 — цвет. литогр.
10. „ „ — „Старая Венеция“. 18×25,5 — цв. литогр.
11. „ „ — „70-ые годы“. 18×24,5 — цв. литогр.

12. П. И. Львов — „Комната в которой жил В. И. Ленин в 1894 г.“.
27×36 — литограф.
13. П. И. Львов — „Дом в котором жил В. И. Ленин в 1894 г.“ Петербург.
27×36 — литогр.
14. Б. Кожин — „В. И. Ленин на студенческой сходке“ Казань, 1887 г.
27×36 — литограф.
15. Г. А. Туганов — „Ленин в подполье“ 1895 г.
27×21,5 — грав. на дереве.
16. П. Староносов. — „Ленин ведет пропаганд среди рабочих“ 1895 г.
18×14,5 — грав. на дереве.
17. П. Староносов — „Ленин на прогулке в тюрьме“ 1896 г.
18,5×14 — грав. на дереве.
18. П. Староносов — „Выступление В. И. Ленина в Народном доме им. Панина. 1905 г.“.
18,5×14 — гравюра на дереве.
19. Н. Павлов — „В. И. Ленин на IV Стокгольмском съезде РСДРП“.
27×36 — литограф.
20. П. Староносов — „Ленин выступает против Плеханова. 1914“.
18,5×15 — грав. на дереве.
21. А. Коджоян — „Портрет И. В. Сталина. 1905 г.“.
13,5×9,5 — грав. на дереве.
22. П. Староносов — „Ленин и Крупская на прогулке в Швейцарии“
18,5×14,5 — грав. на дереве

23. П. Староносов — „На Московских баррикадах“
18,5×15 — грав. на дереве.

В. И ЛЕНИН В 1917 ГОДУ.

24. Н. И. Пискарев — „В. И. Ленин и К. Маркс“.
25×21,5 — гравюра на дереве.
25. И. Н. Павлов — „В. И. Ленин“.
17,5×17 — грав. на дереве.
26. И. Н. Павлов — „В. И. Ленин“.
32×22,5 — грав. на дереве.
27. А. Гарибян — „Портрет В. И. Ленина“.
15×20 — офорт.
28. Н. Павлов — „В. И. Ленин и И. В. Сталин на I-ом съезде советов рабочих и солдатских депутатов. 1917 г.“.
64×82 — литограф.
29. П. Староносов — „Ленин в шалаше. 1917 г.“
19×15 — грав. на дереве.
30. П. Староносов — „Ленин на паровозе. 1917 г.“
18×15 — грав. на дереве.
31. П. Староносов — „Ленин говорит речь с броневика. 1917 г.“.
19×14 — грав. на дереве.
32. П. Староносов — „Солдаты читают большевистские газеты в окопах. 1917 г.“.
33. П. Староносов — „Ленин в вагоне Финляндской железной дороги. 1917 г.“
18×14 — грав. на дереве.
34. П. Староносов — „Взятие Зимнего дворца“.
19,5×15 — грав. на дереве.

35. П. Старонос — „Ленин на съезде Советов.
1917 г.“.
18×14 — грав. на дереве.
 36. П. Старонос — „Ленин, говорит речь де-
монстрантам. 1917 г.“.
18,5×14 — грав. на дереве.
 37. С. Б. Юдовин — „Оборона Петрограда. 1918 г.“
20,5×12,5 — грав. на дереве (3 шт.)
 38. Н. В. Алексеев — „Октябрь 1917 г.“
21×14,5 — грав. на дереве.
 39. Фаворский — „1917 год“.
21×29 — грав. на дереве.
 40. И. Нивинский — „К р е м л ь“.
23,5×26 — офорт.
 41. Карпов — „Портрет М. В. Фрунзе“.
46×37 — литограф.
- В. И. ЛЕНИН от 1917 — 1924 Г.
42. П. Шиллиговский — „Портрет Ленина“.
84,5×64,5 — офорт.
 43. А. Гарибян — „Ленин“.
16×20 — офорт.
 44. И. К о р о ш — „Портрет Ленина“.
20×14 — цв. литограф.
 45. Г. Верейский — „Портрет Ленина“.
46×36 — литогр.
 46. Л. Ф. Овсянников — „Портрет В. И. Ленина“
47×35 — офорт.
 47. Г. Верейский — „В. И. Ленин и А. М.
Горький на II-м Конгрессе Комин-
терна. 1920 г.“
35×27 — литограф.

48. Г. Верейский — „В. И. Ленин на II-ом
Конгрессе Коминтерна. 1920 г.“.
35×27 — литогр.
49. Н. Павлов — „Выступление В. И. Ленина на
I-й Всероссийской Конференции фабзавко-
мов. 1917 г.“
36×27 — литограф.
50. Н. Павлов — „В кабинете Ленина. Кремль“.
27×26 — литограф.
51. Н. Павлов — „В. И. Ленин, И. В. Сталин,
и Л. М. Каганович с делегатами во-
енных организаций Всероссийской I-ой
Конференции. 1917 г.“.
27×36 — литограф.
52. Старонос — „В. И. Ленин на III-м Кон-
грессе Коминтерна. 1921 г.“
18×14 — грав. на дереве.
53. Старонос — „Ленин принимает делегацию
крестьян в Смольном“.
18×15 — грав. на дереве.
54. Старонос — „Ленин и Сталин в Горках
1922 г.“.
19×14 — грав. на дереве.
55. Старонос — „Ленин говорит речь, отправ-
ляющимся на польский фронт. 1920 г.“.
19×14 — грав. на дереве.
56. Старонос — „Ленин и Сталин обсуждают
план разгрома Деникина. 1919 г.“.
18×14 — грав. на дереве.

57. *Старонос* — „Отступление белогвардейских армий в Сибири. 1918 г.“.
19,5×16 — грав. на дереве.
58. *С. Мочалов* — „С. М. Киров на Астраханском фронте“.
21,5×14,5 — грав. на дереве.
59. *Остроумова-Лебедева* — „Смольный“.
13,5×21 — грав. на дереве.
60. *Г. Верейский* — „Петроград. Комната в которой жил В. И. Ленин. 1917 г.“.
27×36 — литограф.
61. *П. И. Львов* — „Кабинет Ленина в Кремле“.
27×36 — литограф.
1924 г. 21 ЯНВАРЯ.
62. *Иван Павлов* — „Маска В. И. Ленина“.
37×26,5 — гравюра на дереве.
63. *П. И. Львов* — „Дом Союзов, где стоял гроб Ленина 1924 г.“
27×36 — литограф.
64. *А. И. Кравченко* — „Гроб В. И. Ленина в доме Союзов“.
22,5×16,8 — грав. на дереве.
65. *А. И. Кравченко* — „Похороны Ленина“.
50×37,5 — грав. на дереве.
66. *А. И. Кравченко* — „Похороны Ленина на Красной Площади“.
22,5×17 — грав. на дереве.
67. *А. И. Кравченко* — „Мавзолей Ленина“.
23×17 — грав. на дереве.
68. *А. И. Кравченко* — „Мавзолей Ленина“.
22×27 — цв. линограв.

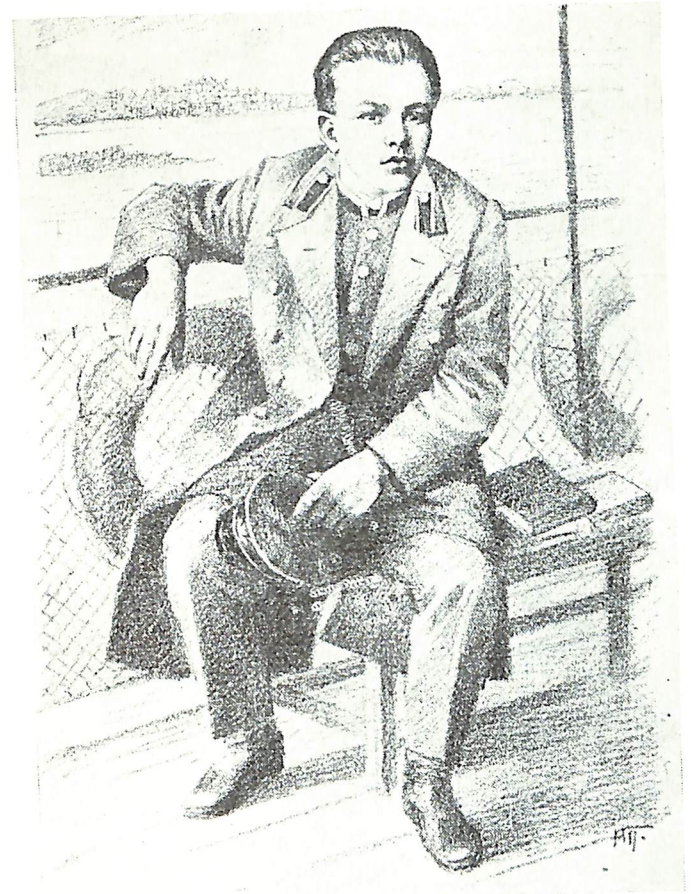
69. *С. Бойм* — „Прощание трудящихся с В. И. Лениным“.
47×62 — цв. литография.
- БЕЗ ЛЕНИНА ПО ЛЕНИНСКОМУ ПУТИ.
70. *Е. Клем* — „Портрет И. В. Сталина“.
18,5×13 — офорт.
71. *Л. Ф. Овсянников* — „С. М. Киров у трибуны“.
31×38 офорт.
72. *Г. Верейский* — „Портрет И. В. Сталина“.
54×35 — литограф.
73. *Г. Верейский* — „Портрет В. М. Молотова“.
40×30 — литограф.
74. *Г. Верейский* — „Портрет Л. М. Кагановича“
40—30 — литограф.
75. *С. Бойм* — „Портрет С. Орджоникидзе“.
24×19 — литограф.
76. *Г. Верейский* — „Портрет М. И. Калинина“.
77. *Г. Верейский* — „Портрет Маршала Сов. Союза С. М. Буденного“.
32×25 — литограф.
78. *Игоряинов* — „Товарищ Сталин и товарищ Ворошилов“.
52×40,5 — цв. автолитограф.
79. *Игоряинов* — „Портрет И. В. Сталина“.
54×45 — цв. автолитограф.
80. *П. Васильев* — „И. В. Сталин и К. Е. Ворошилов“.
81. *А. И. Кравченко* — „Пятилетка в четыре года“.
19×16 — грав. на дереве.
82. *Сахновская* — „Донбас — проба стали“.
34×28 — грав. на дереве.

83. Сахновская — „Донбас—В кузнечном цеху“.
33×27 — грав. на дереве.
84. А. Гарибян — „Общий вид Каучука—Ереван“.
18×24,5 — литограф.
85. А. Гарибян — „Баку, Электролиния в Сабунчи“.
31×40 — офорт.
86. Кирпичев — „Штурманская рубка“.
31×37,5 — цв. литограф.
87. Кирпичев — „Самолет на бреющем полете“.
32×43 — цв. литограф.
88. Кирпичев — „Спуск орудия. - Воздушный десант“
40×29 — цв. литограф.
89. Кирпичев — „Тяжелый самолет с танком“.
40×29 — цв. литогр.
90. Кирпичев — „Гидросамолеты над морем“.
40×29 — цветная литогр.
91. Родионов — „Спуск на парашютах“.
40×30 — цв. литог.
92. Могилевский — „Вылет самолетов на воздушный парад“.
29×40 — цв. литогр.
93. С. Б о и м — „Парад на Красной площади“.
27×40 — цв. литогр.
94. Павлов — „Парад в Ленинграде—вид с воздуха“.
40×29 — цв. литогр.
95. А. И. Кравченко — „Днепрострой“.
29×26 — грав. на дереве.
96. Козловский — „У вагранки индустриального Института“.
26×18 — грав. на дереве.

Ы Ъ О Ь У С Р С Ъ Ь Ь Ъ
И Л Л Ю С Т Р А Ц И И

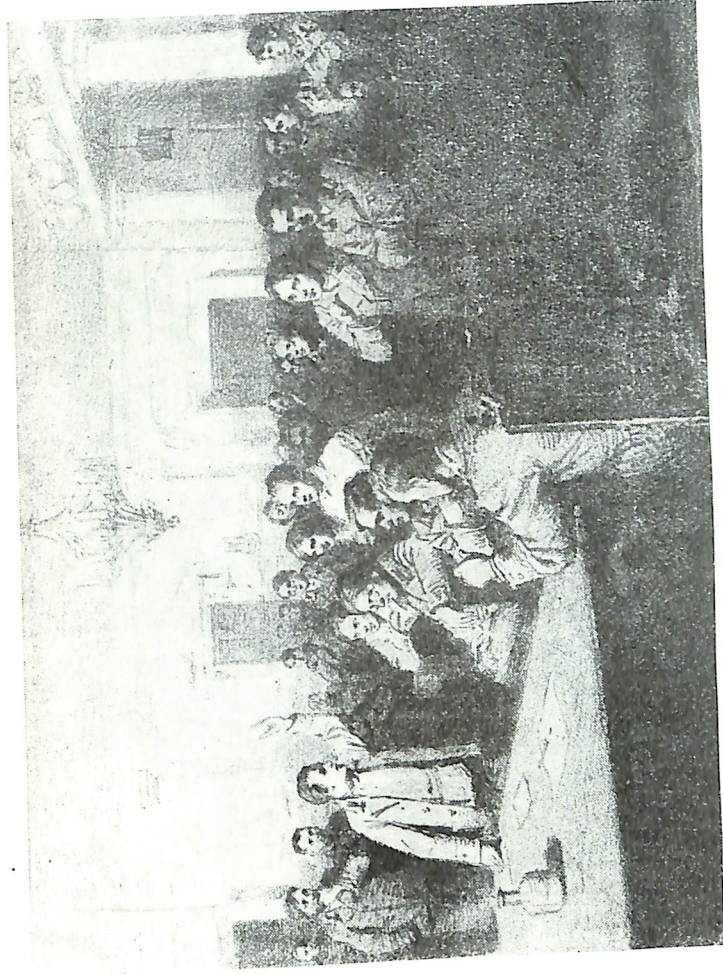
2. Ն. Պավլով.—Վ. Ի. Լենինի մանուկ հասակում
2. Н. Павлов.—В. И. ЛЕНИН в детстве.

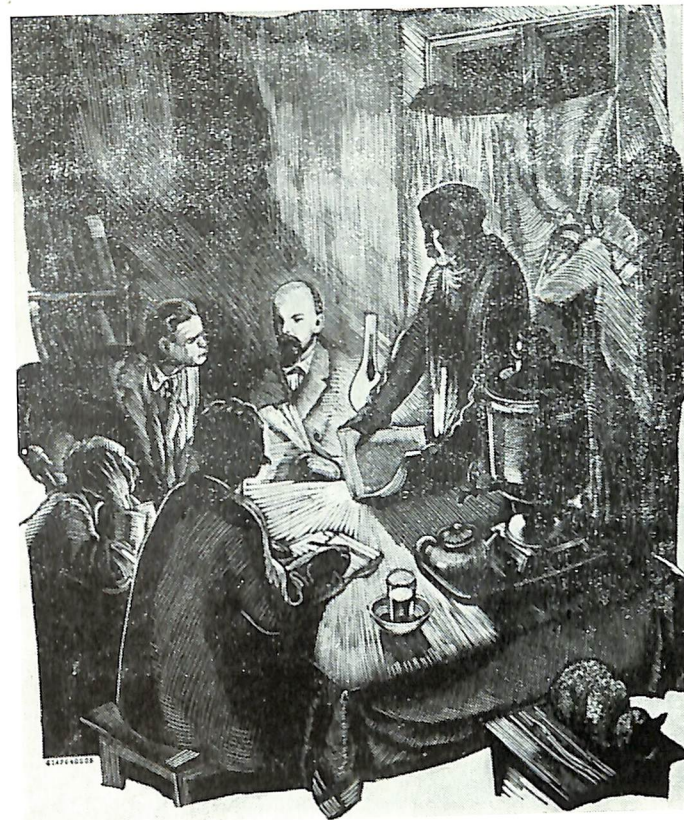
4. Ն. Պավլով.—Վ. Ի. Լենինը դիմագրկում
4. Н. Павлов.—В. И. ЛЕНИН „Гимназист“.

7. Գ. Արխանգելսկի. — Տունը, զորում ապրել է Վ. Ի. Լենինը:
7. Д. Архангельский — Дом где жил В. И. ЛЕНИН.

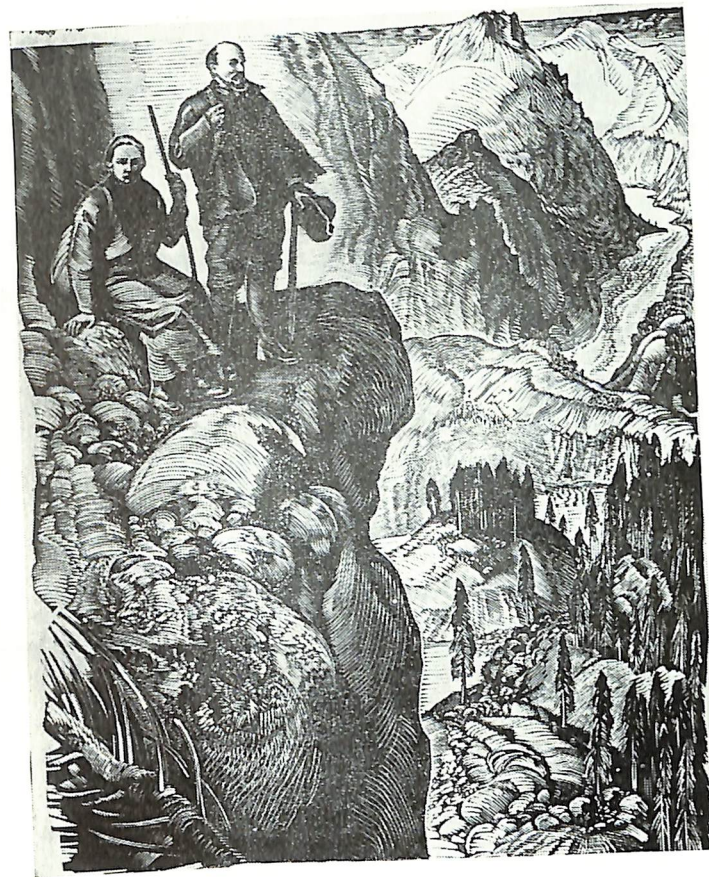
14. В. Иодль.—И. Р. Дзержинский и другие члены организации на студенческой сходке. Казань, 1887 год.

16. Պ. Ստարոնոսով.—Լենինը պրոպագանդա յե տանում բանվոր-
ներին շրջանում, 1895 թիվ:
16. П. Староносоев — В. И. ЛЕНИН ведет пропаганду среди
рабочих. 1895 г.

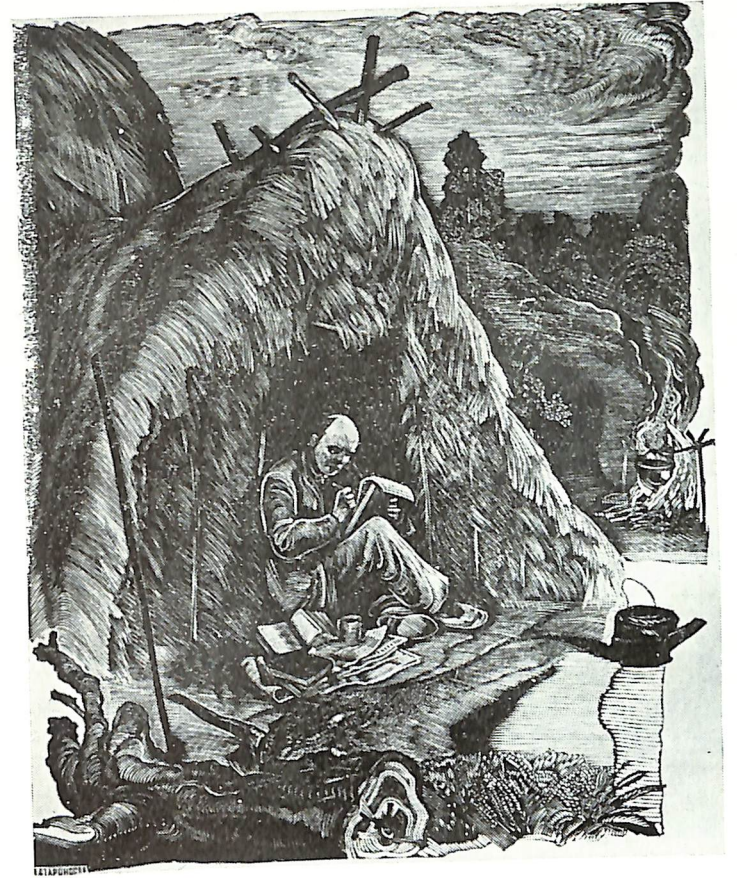

20. Պ. Ստարոնոսով.—Լենինը լիբերալիզմի դեմ:
 20. П. Староносков.—В. И. ЛЕНИН выступает против Плеханова. 1914 г.

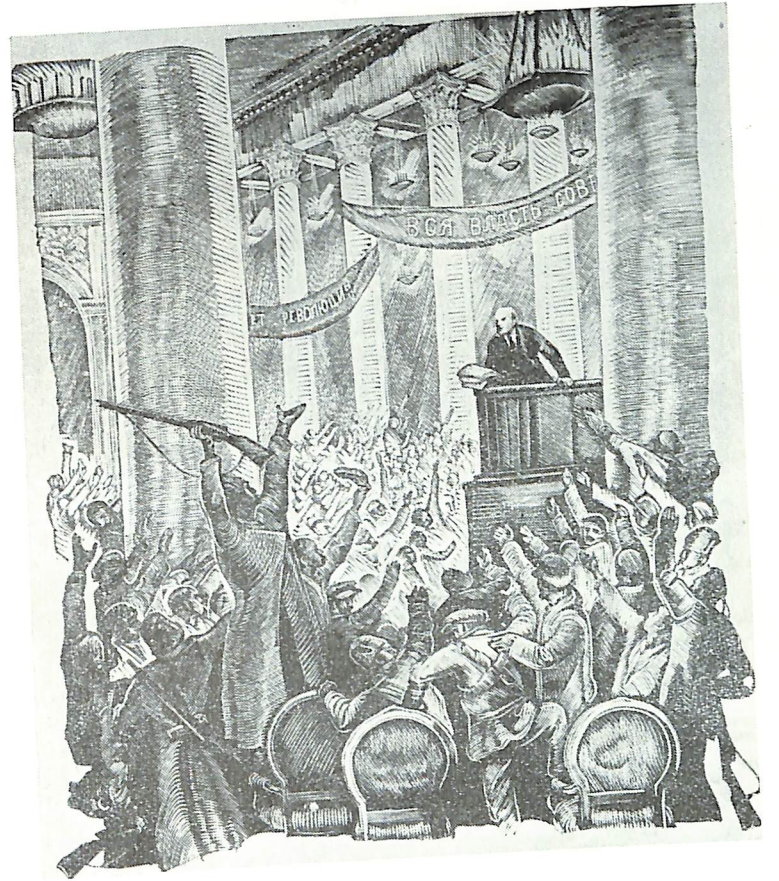

22. Պ. Սարգսյանը.—Լենինը և ԿՐՈՒՊՍԿԱՅԱՆ Շվեյցարիայում
գրանդին

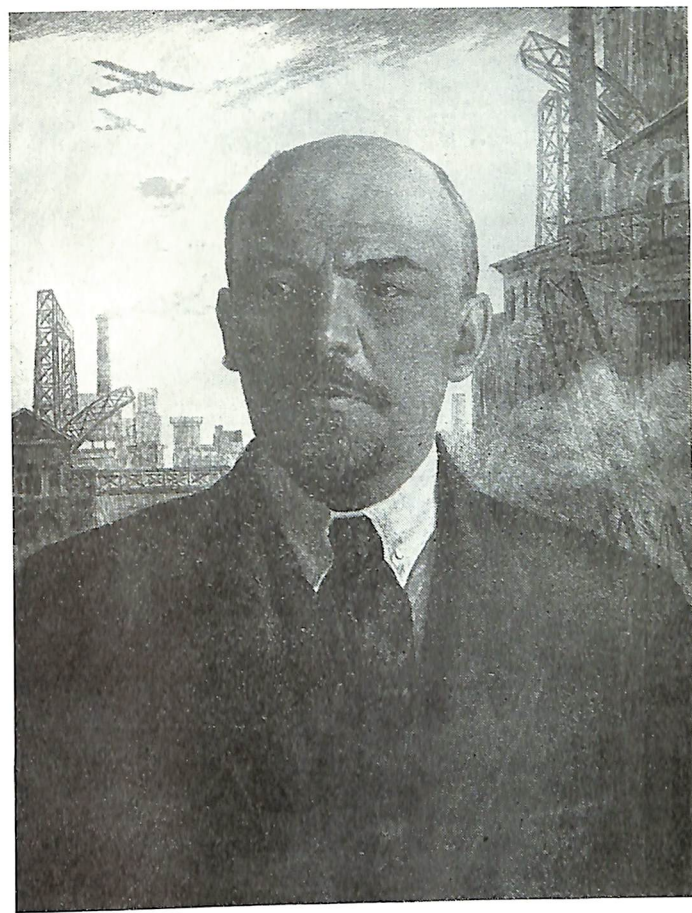
22. П. Староносов. — В. И. ЛЕНИН и КРУПСКАЯ на
прогулке в Швейцарии.

29. Պ. Ստարոնոսով.—*Լենինը շալաշում, 1917 թիվ:*
29. П. Староносое—В. И. ЛЕНИН в шалаше. 1917 г.

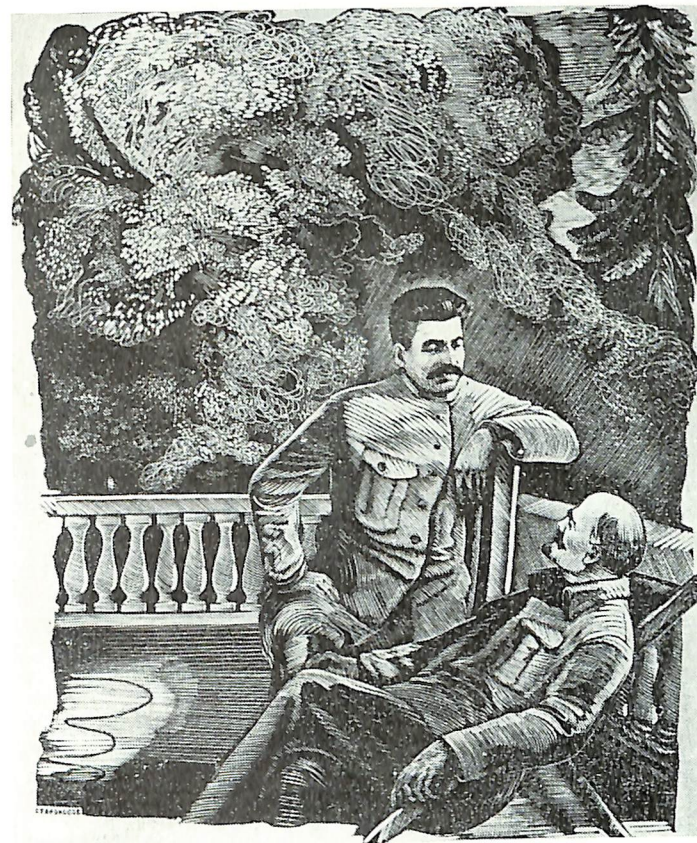
ՅԾ. Գ. Ստարոկոսով.—Լենինը խորհուրդների համագումարում. 1917 թ.
 35. II. Староков — В. И. ЛЕНИН на Съезде Советов, 1917 г.

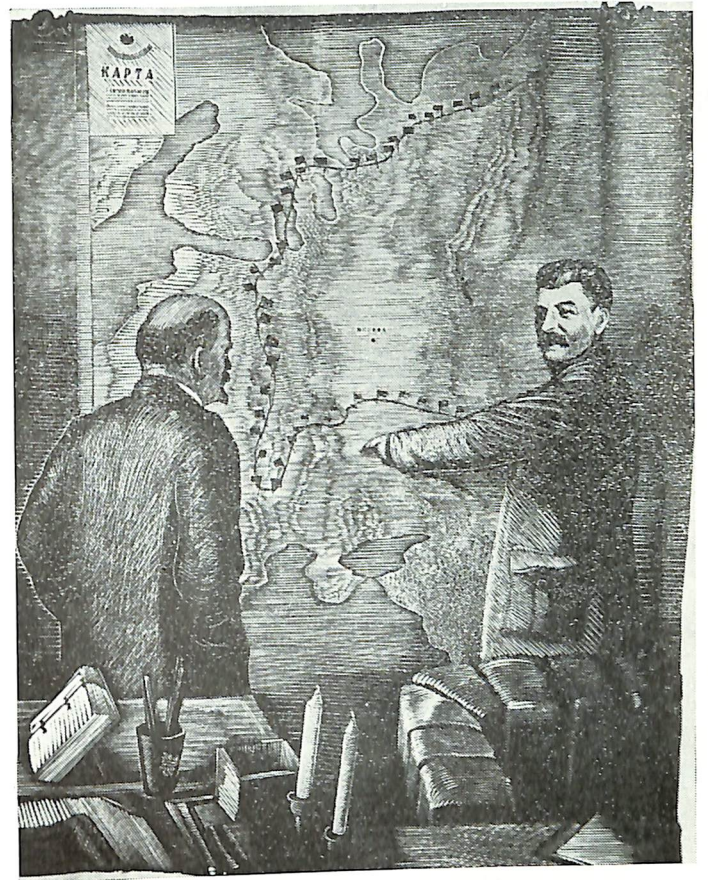
42. Պ. Շիլլինովսկի.—Լենինի պորտրեն:
42. П. Шиллиновский. — Портрет ЛЕНИНА.

51. Ն. Պավլով,—Դ. Ի. Լենին, Ի. Վ. Ստալին, Ի. Վ. Մուխոմով, Ի. Մ. Կախանովիչ, զինվորական
 51. Н. Павлов—В. И. Ленин, И. В. Сталин и Л. М. Каганович с делегатами
 военных организаций Всероссийской I конференции. 1917 г.

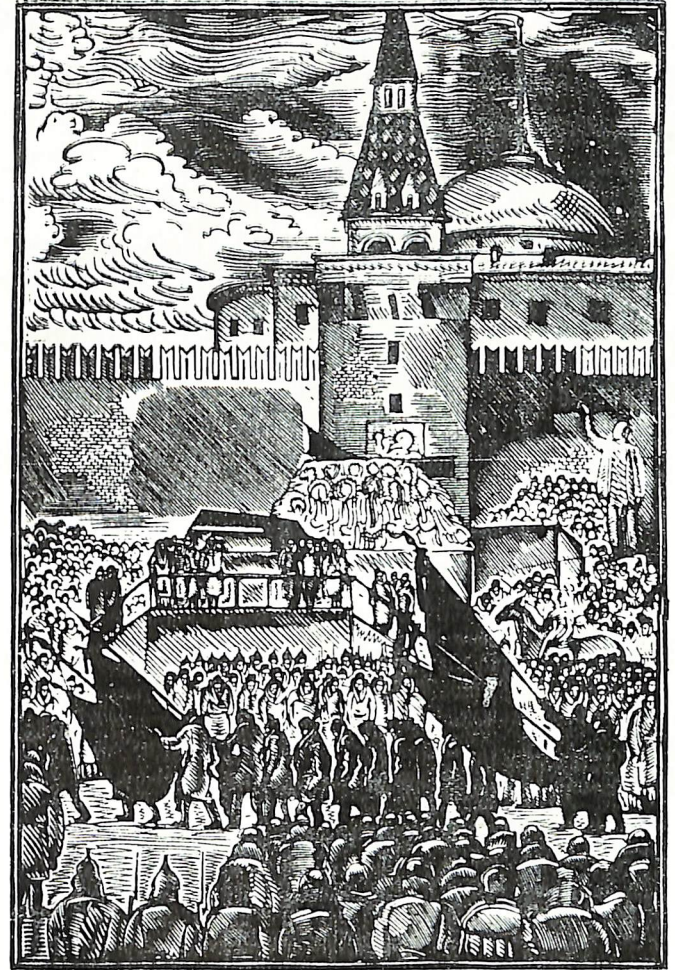

54. Պ. Սարոնսով.—*Լենինը և ՍՏԱԼԻՆԸ Գորկայում, 1922 թվ.*
54. П. Староносов. — ЛЕНИН и СТАЛИН в Горках. 1922 . г.

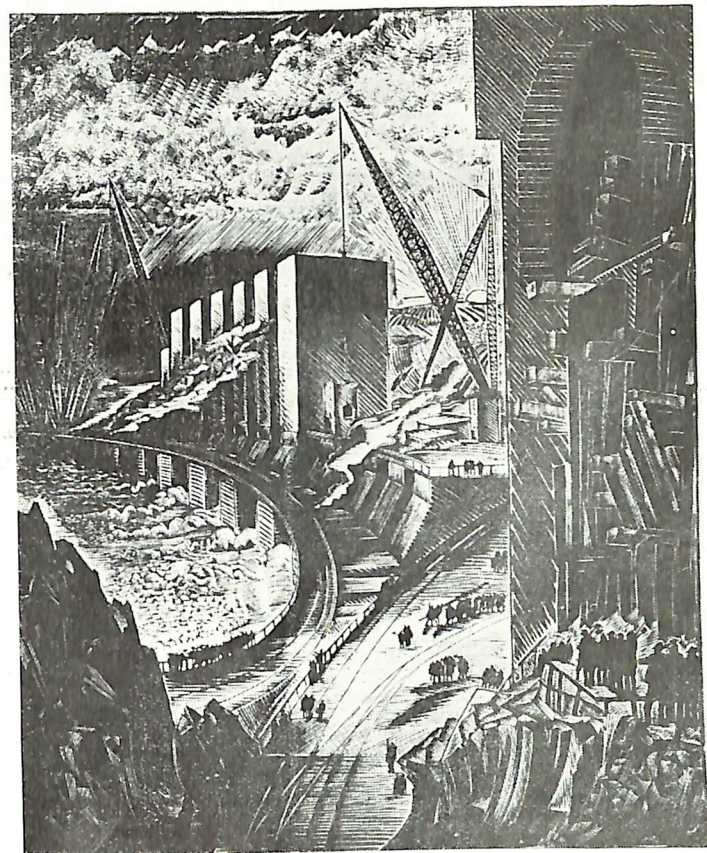

56 Պ. Սարոնոսով.—Լենինը և Ստալինը քննարկում են Դենիկինի ջախջախման ծրագիրը. 1919 թիվ:

56. П. Староносков. — ЛЕНИН и СТАЛИН обсуждают план разгрома Деникина. 1919 г.

66. Ա. Ի. Կրավչենկո.—Լենինի թաղումը Կարմիր հրապարակում:
66. А. И. Кравченко. — Похороны ЛЕНИНА на Красной площади.

95. Ա. Բ. Կապլանով. — Գնդարանայր.

95. А. И. Кравченко. — Днепрострой.

20

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928172

17 FEB. 1959

86

11

28618